Advies megastallen WVA

voedsel en waren autoriteit

bureau risicobeoordeling

Advies van de directeur Bureau Risicobeoordeling Aan de minister van LNV en de minister van VWS

onderwerp
advies inzake megastallen

Samenvatting

In de voorbereiding van het kabinetsstandpunt over grootschalige veehouderij heeft de beleidsdirectie Voedselkwaliteit en Diergezondheid van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter onderbouwing het Bureau Risicobeoordeling van de VWA gevraagd de risico's en kansen voor de diergezondheid, het dierenwelzijn en volksgezondheid door de introductie van megastallen, met spoed in kaart te brengen. Ter ondersteuning heeft het Bureau een expert-opinie laten opstellen door relevante deskundigen van Wageningen-UR, CIDC, RIVM en Universiteit Utrecht over de bestaande casus Family Farmers, die wordt vergeleken met de gangbare praktijk en het Agroproductieparken-concept.

Voor de diergezondheid en de volksgezondheid zijn bij de zeugenbedrijven van Family Farmers voornamelijk voordelen te signaleren in vergelijking met de gangbare praktijk, vanwege de centrale regie die wordt gevoerd waardoor het mogelijk is om te voldoen aan de criteria voor een goede risicobeheersing. Bij de megastallen voor vleesvarkens bestaan deze voordelen ook, maar de relatief grote afdelingen vormen mogelijk een risico voor snelle verspreiding van ziekteverwekkers na introductie. Tevens, zal door de omvang van deze bedrijven bij een uitbraak van een besmettelijke dierziekte op een dergelijk bedrijf in één keer een zeer groot aantal dieren daadwerkelijk besmet raken dan wel op juridische grond besmet moeten worden verklaard, gevolgd door aangewezen maatregelen ten behoeve van de dierziektenbestrijding.

Het welzijn van de varkens op grootschalige bedrijven is in belangrijke mate afhankelijk van de vakbekwaamheid, toewijding en betrokkenheid van de dierverzorger. Zodra personeel in loondienst moet worden genomen vanwege de omvang van het bedrijf, in het geval van grote zeugenbedrijven en megastallen met vleesvarkens, dan kan dit negatieve effecten hebben op het dierenwelzijn.

De kansen voor Family Farmers bevinden zich in de verbetering van de risicobeheersing door het verder professionaliseren van de regie in de administratieve en ruimtelijke clustering en in de rentabiliteit van toepassing van innovatieve technieken voor risicoreductie. Daarnaast vormt het Family Farmers-concept een opstap naar het vormen van gesloten bedrijven en/of agroproductieparken die door de deskundigen als vormen van varkenshouderij worden beschouwd die in potentie meer mogelijkheden bieden tot het verminderen van de risico's voor diergezondheid, dierenwelzijn en volksgezondheid.

datum
22 februari 2008
ons kenmerk
VWA/BuR/2008/5018

pagina
1 \ 10

behandeld door
-
telefoon

Voedsel en Waren Autoriteit
Bureau Risicobeoordeling
Prinses Beatrixlaan 2
2595 AL Den Haag
Postbus 19506
2500 CM Den Haag
Telefoon (070) 448 40 72
Fax (070) 448 40 71
www.vwa.nl

De discussie over de wenselijkheid van grootschalige varkensbedrijven wordt echter niet alleen gevoed door de wetenschappelijke feiten over de risico's, maar ook door ethische en emotionele aspecten die de maatschappellijke acceptatie bepalen.
In mijn advies voor het bepalen van het kabinetsstandpunt raad ik u daarom aan om naast de mogelijkheden die schaalvergroting biedt voor het reduceren van risico's ook rekening te houden met onder meer de maatschappelijke weerstand, de ruimtelijke ordening, milieu-aspecten, het realiteitsgehalte van toekomstscenario's en de marktbehoefte aan vakbekwame dierverzorgers in loondienst bij schaalvergroting.

Beknopte recente historie, tendensen in de samenleving en politiek

In het jaar 2000 werd door InnovatieNetwerk het concept Agroproductieparken geïntroduceerd. De voorgestelde ruimtelijke clustering van agro- en niet-agro activiteiten op bedrijventerreinen met als doel kringlopen te sluiten en transport te verminderen bleek controversieel en heeft veel stof doen opwaaien. De grootschaligheid, de veronderstelde negatieve effecten op de diergezondheid en het dierenwelzijn, en het verlies van zelfstandige gezinsbedrijven op het platteland bleken de meeste weerstand op te wekken (Daalder et al., 2004).
Dit heeft onder meer geresulteerd in een bij de Tweede Kamer ingediend burgerinitiatief van de organisaties Milieudefensie en Jongeren Milieu Actief met als titel "Stop fout vlees". Dit initiatief is verder uitgewerkt in de toelichtende notitie "Boeren met toekomst" (2007), en bevat elementen als een halvering van de veestapel in de intensieve veehouderij (warme sanering), een bovengrens aan de bedrijfsgrootte, alleen invoer van duurzaam geteelde soja, een heffing op vlees van 0,85 euro per kg en structurele inkomenssteun aan omgeschakelde veehouders. Dit scenario van radicale hervorming is enigszins vergelijkbaar met het "herontwerp van de veehouderij" zoals in 2001 geschetst door de Commissie Wijffels. In ieder geval valt er uit af te leiden dat er in de samenleving onvrede heerst over de huidige veehouderij en dat de tendens naar grootschaligheid niet zonder meer wordt geaccepteerd.
De grootschaligheid en intensivering is een tendens die grotendeels voortvloeit uit de mogelijkheden die de technische ontwikkelingen bieden en het streven naar een toename van een zo concurrerend (goedkoop) mogelijke dierlijke productie op een mondiaal speelveld. Ditzelfde mondiale speelveld bemoeilijkt de stimulering van duurzaam produceren en consumeren op regionaal niveau. De on-mogelijkheden om de eigen producenten te beschermen tegen mondiale concurrentie en afwijkende ethische opvattingen over het houden en gebruik van dieren zijn hier een voorbeeld van.